

5.
SINIF

STÜDYO

SOSYAL BİLGİLER

- Ön Değerlendirme Çalışmaları
- Açık Uçlu Sorular
- Süreç Odaklı Değerlendirme
- Örnek Yazılı Senaryoları

Yeni Müfredata Uygun

Öğrenme Çıktısı Odaklı

Akıllı Tahta
Uyumlu

turuncu

İçindekiler

1. ÖĞRENME ALANI: BİRLİKTE YAŞAMAK

Konu: Gruplar ve Roller, Kültürel Özelliklere Saygı ve Birlikte Yaşama Kültürü

Ön Değerlendirme..... 4

Alıştırmalar 6

Açık Uçlu Sorular..... 12

Konu: Yardımlaşma ve Dayanışma Faaliyetlerinin Toplumsal Birliğe Etkisi

Ön Değerlendirme..... 14

Alıştırmalar 16

Açık Uçlu Sorular..... 22

Süreç Odaklı Değerlendirme..... 24

2. ÖĞRENME ALANI: EVİMİZ DÜNYA

Konu: Yaşadığımız İlin Göreceli Konumu - Yaşadığımız İlde Doğal ve Beşerî Çevredeki Değişim

Ön Değerlendirme..... 26

Alıştırmalar 28

Açık Uçlu Sorular..... 34

Konu: Yaşadığımız İlde Meydana Gelebilecek Afetlerin Etkileri

Ön Değerlendirme..... 36

Alıştırmalar 38

Açık Uçlu Sorular..... 46

I. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryolar..... 48

Konu: Ülkemize Komşu Devletler

Ön Değerlendirme..... 52

Alıştırmalar 54

Açık Uçlu Sorular..... 60

Süreç Odaklı Değerlendirme..... 62

3. ÖĞRENME ALANI: ORTAK MİRASIMIZ

Konu: Ortak Miras Ögeleri - Anadolu'nun İlk Yerleşim Yerlerinde Sosyal Hayat

Ön Değerlendirme..... 64

Alıştırmalar 66

Açık Uçlu Sorular..... 74

Konu: Mezopotamya ve Anadolu Medeniyetlerinin Ortak Kültürel Mirasa Katkısı

Ön Değerlendirme..... 76

Alıştırmalar 78

Açık Uçlu Sorular..... 84

Süreç Odaklı Değerlendirme..... 86

I. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryolar 88

4. ÖĞRENME ALANI: YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Konu: Demokrasi ve Cumhuriyetin Temel Nitelikleri

Ön Değerlendirme.....	92
Alıştırmalar	94
Açık Uçlu Sorular.....	98
Konu: Etkin Vatandaşın Özellikleri - Temel Haklar, Sorumluluklar	
Ön Değerlendirme.....	100
Alıştırmalar	102
Açık Uçlu Sorular.....	110
Konu: Sorunlarımın Çözümünde Başvurabileceğim Kurumlar	
Ön Değerlendirme.....	112
Alıştırmalar	114
Açık Uçlu Sorular.....	120
Süreç Odaklı Değerlendirme	122

5. ÖĞRENME ALANI: HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

Konu: Kaynakların Verimli Kullanımı

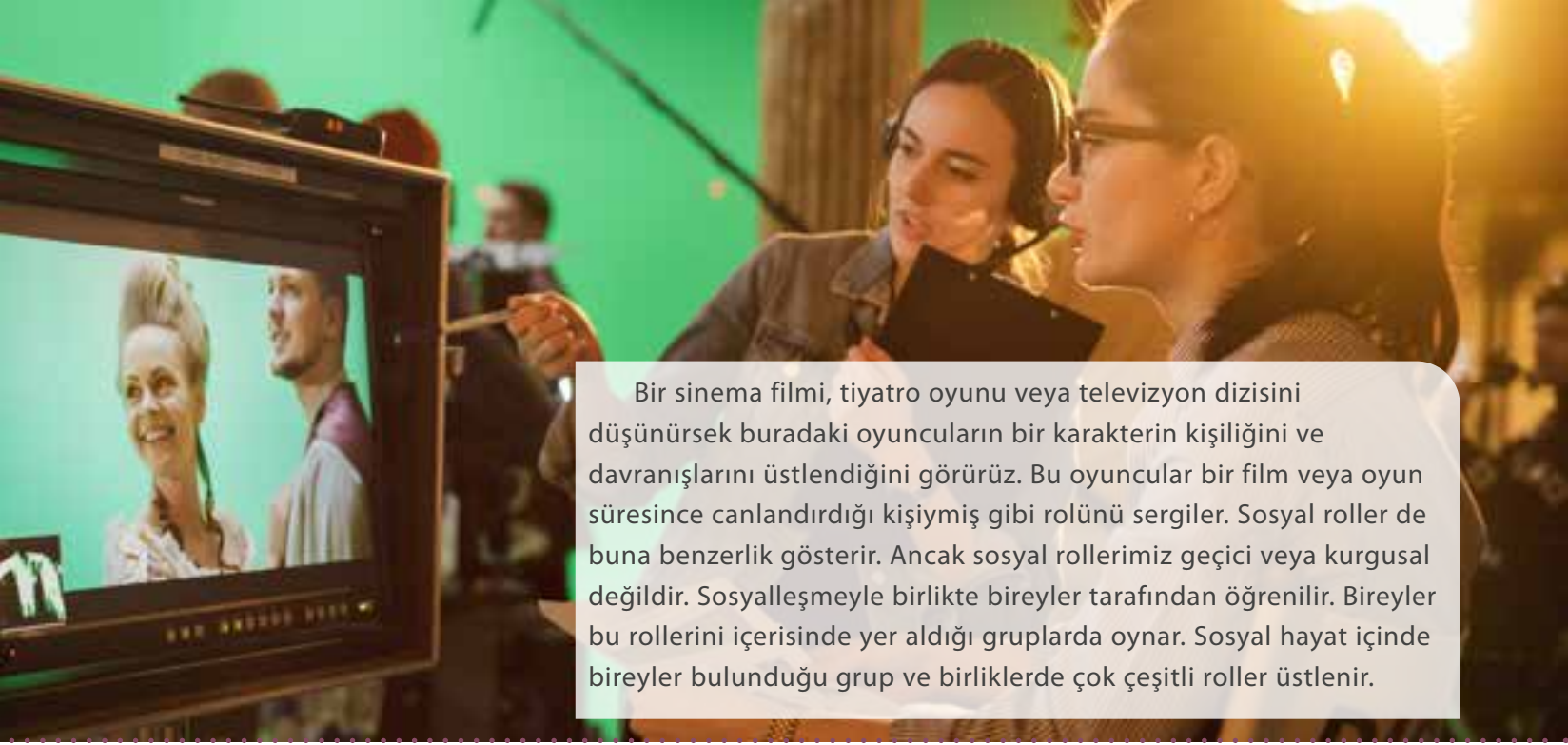
Ön Değerlendirme	124
Alıştırmalar	126
Açık Uçlu Sorular.....	132
Konu: Bütçe Oluşturma	
Ön Değerlendirme.....	134
Alıştırmalar	136
Açık Uçlu Sorular.....	140
II. Dönem I. Yazılı Örnek Senaryolar	142
Konu: Yaşadığımız İldeki Ekonomik Faaliyetler	
Ön Değerlendirme.....	146
Alıştırmalar	148
Açık Uçlu Sorular.....	156
Süreç Odaklı Değerlendirme.....	158

6. ÖĞRENME ALANI: TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER

Konu: Teknolojik Gelişmelerin Toplum Hayatına Etkileri - Teknolojik Ürünlerin Bilinçli Kullanımı

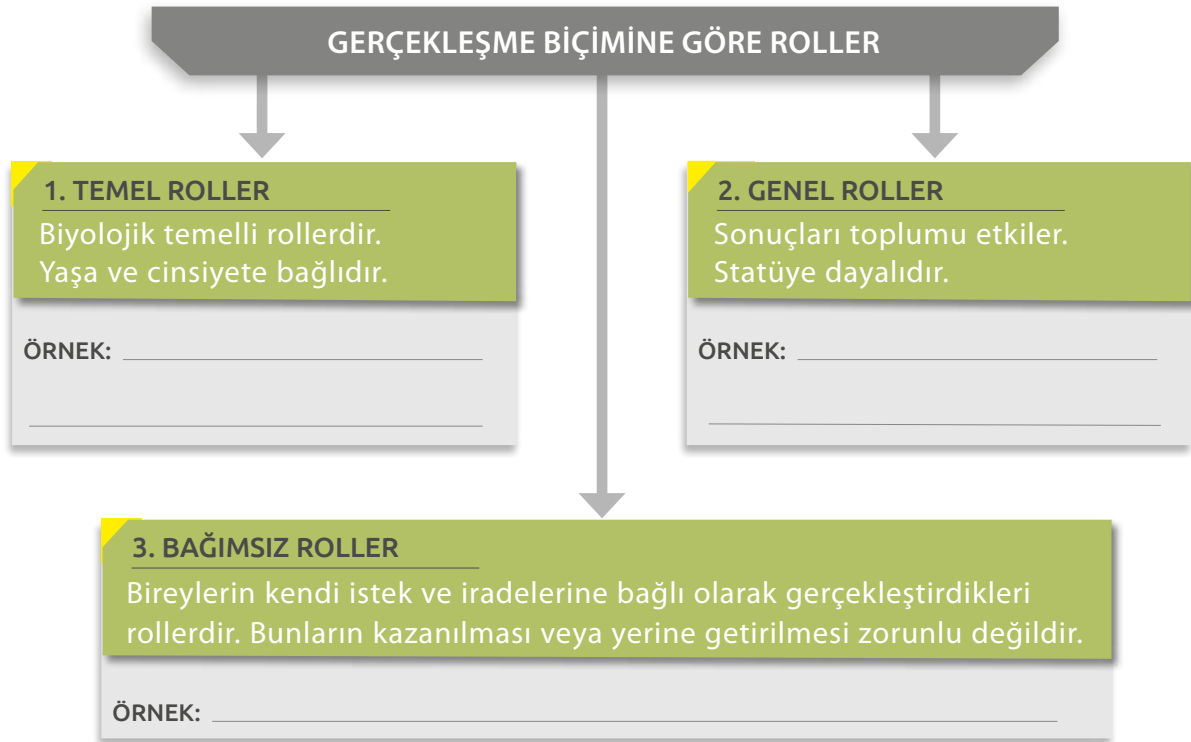
Ön Değerlendirme.....	160
Alıştırmalar	162
Açık Uçlu Sorular.....	168
Süreç Odaklı Değerlendirme.....	170
II. Dönem II. Yazılı Örnek Senaryolar	172

Ön Değerlendirme

Bir sinema filmi, tiyatro oyunu veya televizyon dizisini düşünürsek buradaki oyuncuların bir karakterin kişiliğini ve davranışlarını üstlendiğini görürüz. Bu oyuncular bir film veya oyun süresince canlandırdığı kişiyiymiş gibi rolünü sergiler. Sosyal roller de buna benzerlik gösterir. Ancak sosyal rollerimiz geçici veya kurgusal değildir. Sosyalleşmeyle birlikte bireyler tarafından öğrenilir. Bireyler bu rollerini içerisinde yer aldığı gruplarda oynar. Sosyal hayat içinde bireyler bulunduğu grup ve birliklerde çok çeşitli roller üstlenir.

1. Aşağıdaki tabloyu rol çeşitlerine uygun örnekler yazarak tamamlayın.

2. Boş bırakılan yerleri doldurun.

Yer aldığımız grup ve kurumlarda aldığımız roller bizlere birtakım haklar ve sorumluluklar yükler.

İnsanların neler yapabileceklerini, onların sahip olduğu ayrıcalıkları belirtir.

Haklarımızın neler olduğunu bilmek hangi durumlarda neler yapılacağını belirler. Haklarımızı kullanırken çevremizdeki insanların da haklarının olduğunu unutmamalıyız.

Bir gruba üye olan bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesidir.

Bireyler toplumda üzerine düşen sorumluluklarını yerine getirmek durumundadır.

Ailemize, okulumuza, kendimize ve topluma karşı sorumluluklarımıza şöyle örnekler verilebilir:

- Ödevlerimizi zamanında yapmak
- Okuldaki eşyaları düzenli kullanmak
- Okul kurallarına uymak
- Dersleri dikkatli dinlemek
- Sınıfı ve okulu temiz tutmak

- Trafik kurallarına uymak
- Ortak yaşam alanlarını temiz tutmak
- Kanunlara uymak
- Çevreye karşı duyarlı davranmak

- Evimizi temiz ve düzenli tutmak
- Ev işlerini yaparken büyüklere yardım etmek
- Ev kurallarına uymak
- Aile bütçesine uygun davranmak

Yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışları yerine getirmektir.

Mesleki rollerin beklentileri yazılı bir şekilde belirtilmiştir. Sosyal rollerin yazılı bir beklentisi yoktur. Örneğin bir öğretmenin görevleri yazılı olarak belirtilmiştir. Toplum ise öğretmenlerin merhametli, gülyüzlü, disiplinli, dürüst ve fedakâr olmasını bekler. Bunlar yazılı değildir.

Alıştırmalar-1

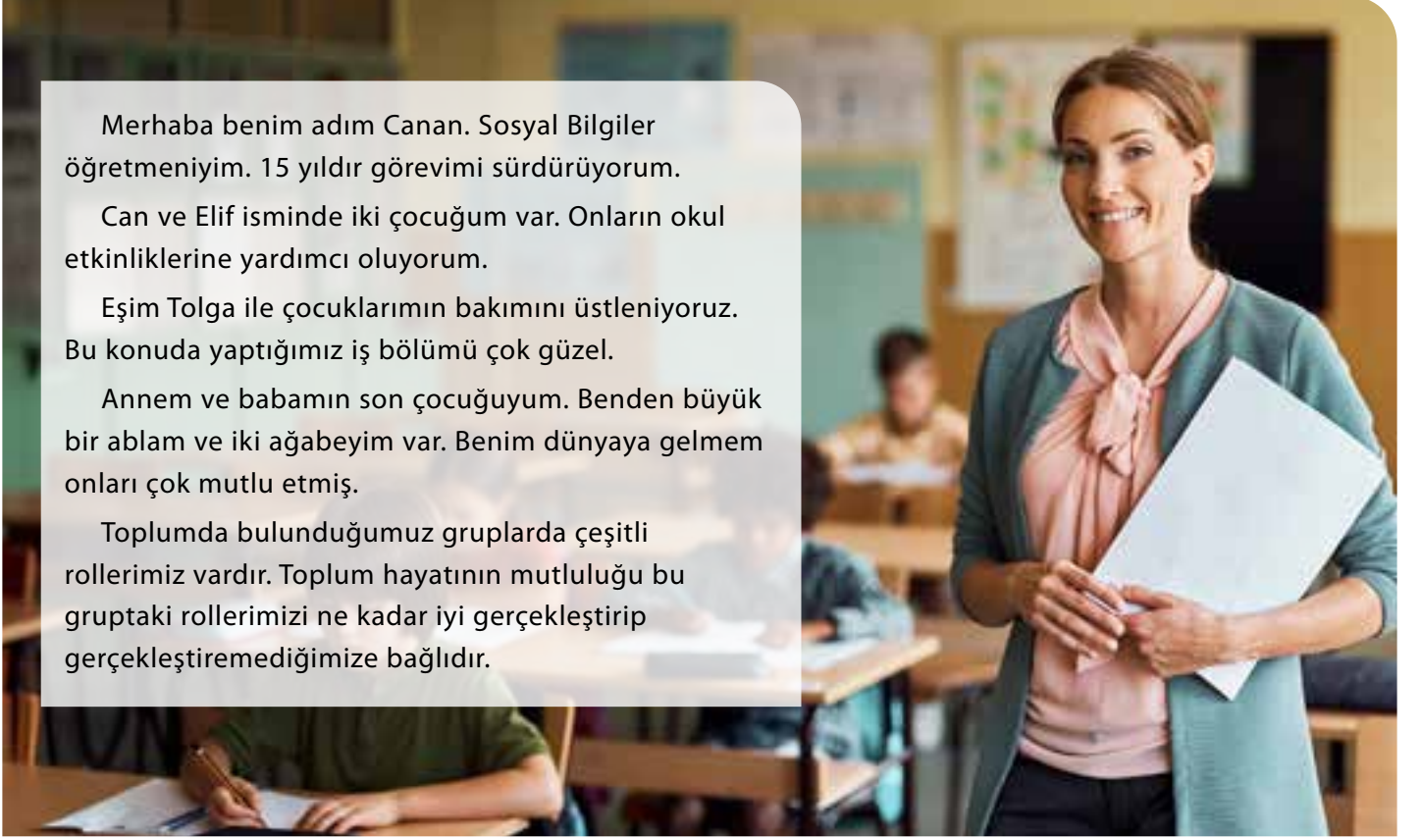
Aşağıdaki sorumlulukları evde, okulda ve toplumda yerine getirilmesi gerekenler olarak belirleyin. İfadelerin yanına baş harflerini (E, O, T) yazın.

- Odanı temiz tutmak
- Yemeklere zamanında gelmek
- Ağaç dikmek
- Ödevleri zamanında yapmak
- Aile fertlerine karşı saygılı olmak
- Bir işte çalışarak para kazanmak
- Okul kıyafetini temiz ve düzenli tutmak
- Ders programına uygun eşyalar getirmek
- Derslere zamanında girmek
- Kardeşine derslerinde yardım etmek
- Ev eşyalarına zarar vermemek
- Ev kaynaklarını tutumlu kullanmak
- Yeşil alanları korumak
- Kardeşlerle iyi geçinmek
- Okul araç ve gereçlerini dikkatli kullanmak
- Ev kazalarına yol açmamak
- Yaya kaldırımlarını kullanmak
- Sınıf disiplini bozmamak
- Yaşlılara yardım etmek

- Kırmızı ışıkta geçmemek
- Muhtaç olan insanlara yardım etmek
- Oy kullanmak ve vergi vermek
- Otobüste yaşlılara yer vermek
- Sınıf arkadaşlarına saygılı davranmak
- Sofra hazırlanırken yardım etmek
- Canlılara zarar vermemek
- Öğretmenin sözünü kesmemek
- Eve zamanında gelmek
- Otobüse sırayla binmek
- Yere tükürmemek
- Çöpleri sınıftaki çöp kutusuna atmak
- Dersleri dikkatli dinlemek
- Başkalarının haklarına saygılı olmak
- Üst geçitleri kullanmak
- Aile bütçesine uygun isteklerde bulunmak
- Evdeki ortak alanları temiz tutmak
- Erkekler için askerlik görevini yerine getirmek

Alıştırmalar-2

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayın.

Merhaba benim adım Canan. Sosyal Bilgiler öğretmeniyim. 15 yıldır görevimi sürdürüyorum.

Can ve Elif isminde iki çocuğum var. Onların okul etkinliklerine yardımcı oluyorum.

Eşim Tolga ile çocuklarımla bakımı üstleniyoruz. Bu konuda yaptığımız iş bölümü çok güzel.

Annem ve babamın son çocuğuyum. Benden büyük bir ablam ve iki ağabeyim var. Benim dünyaya gelmem onları çok mutlu etmiş.

Toplumda bulunduğumuz gruplarda çeşitli rollerimiz vardır. Toplum hayatının mutluluğu bu gruptaki rollerimizi ne kadar iyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğimize bağlıdır.

1. Canan Öğretmen hangi rolleri üstlenmiştir?

2. Canan Öğretmen eşiyile hangi konuda iş bölümü yapmaktadır?

3. Toplum hayatındaki mutluluğumuz neye bağlıdır?

Alıştırmalar-3

Aşağıda verilen gruplarda sonradan kazanılan rollerin olduğu görselleri işaretleyin.

Sınıf

Futbol takımı

Halk oyunları grubu

Aile

Arkadaş grubu

Kardeşler

Tiyatro grubu

Oyun grubu

Alıştırmalar-4

Aşağıdaki ifadelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu işaretleyin.

Doğru **Yanlış**

	Doğru	Yanlış
• Her toplumun kendine özgü kültür öğeleri bulunur.	☐	☐
• Toplumlar yalnızca kendi kültür öğelerine karşı saygılı olmalıdır.	☐	☐
• Bütün toplumların kültür özellikleri aynıdır.	☐	☐
• Bir toplumun tarihsel gelişme sürecinde yarattığı maddi ve manevi değerlerin oluşturduğu unsurların tümüne "kültür" denir.	☐	☐
• Maddi ve manevi değerlerin topluma ait bireyler arasında yarattığı bağlar millî kültürü oluşturur.	☐	☐
• Kültürü oluşturan en önemli öge gelenek ve göreneklerdir.	☐	☐
• Kültür, evrensel değerlerin millî unsurların önüne geçmesine yol açar.	☐	☐
• Sevinçlerimizin ve üzüntülerimizin paylaşıldığı ilk yer olan ailemiz hayatımız boyunca yer alacağımız gruplar içinde en önemlisidir.	☐	☐
• Çocuk veya kardeş rolü biyolojik özelliklerimizden kaynaklanır, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmez.	☐	☐
• Bir kişinin farklı gruplar içinde tüm rolleri aynıdır.	☐	☐
• Birey rolünün gerektirdiklerini sürdürürken bulunduğu konumun sağladığı hakları kullanır ve ödevleri yerine getirir.	☐	☐
• Sosyal rollerimizin bir kısmına doğuştan sahip olurken bir kısmını sonradan kazanırız.	☐	☐
• Kişilerin ait oldukları grupta tutunabilmeleri ve başarılı olabilmeleri için rollerine uyum göstermeleri beklenir.	☐	☐
• Üye olunan grup ve kurumlarda üstlenilen rollerin gerektirdiği davranışlar, toplumun beklentilerine göre şekillenir.	☐	☐
• Bireylerin birden fazla sosyal rol üstlenmesi bazen rollerinden hangisine uygun davranış sergileyeceğine karar verememesine ve sonuçta olumsuzlukların yaşanmasına neden olur.	☐	☐

Alıştırmalar-5

Görselleri verilen kültür öğelerinin hangi ülkeye ait olduğunu boş kutucuklara yazın.

Mısır	Türkiye	Hindistan	Çin
Meksika	Almanya	Brezilya	Fransa

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Alıştırmalar-6

Aşağıdaki cümleler, verilen ifadelerle tamamlanacaktır. İfadelerin önüne getirileceği cümlenin numarasını yazın.

1	Din, tarih, dil, örf, adet, gelenek ve görenekler ---- ana öğeleridir.	☐	kültür
2	Bir toplumu karşılaştığı zorluklar karşısında güçlü kılan, bireyler arasındaki ---- ruhudur.	☐	beraberlik
3	---- toplumun ortak malıdır ve özü değiştirilemez.	☐	millî
4	Her ---- , saygıya değer bir varlıktır. İnsanın kendisinden farklı olanı hor görmeye hakkı yoktur.	☐	ön yargı
5	---- toplumsal uyumun bozularak iş birliği gerektiren etkinliklerde başarıya ulaşılmasını engeller.	☐	birey
6	Tarih yeni nesillerde ---- bilincin oluşmasında, toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanmasında rol oynar.	☐	empati
7	Her toplumda farklı özelliklere sahip olan kültürü meydana getiren ---- (somut) ve ---- (soyut) unsurlar vardır.	☐	kültürün
8	Bir milletin yazılı olmayan kanunları olan ---- toplumdaki sosyal ilişkileri düzenleyen kurallardır.	☐	maddi-manevi
9	----, kültürel unsurların en başında gelir. O olmadan diğer unsurların ortaya çıkması mümkün değildir.	☐	dil
10	Birbirini tanımayan, ---- kuramayan, farklılıklara saygı duymayan bireylerde başkalarına karşı ön yargılar oluşmaktadır.	☐	gelenek ve görenekler

Açık Uçlu Sorular

1. Ailenizde üstlendiğiniz rolleri ve bu rollerin getirdiği sorumlulukları yazın.

2. Biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan roller, seçme imkânımız olmayan ilgi ve yetenek gerektirmeyen rollerdir.

Buna göre biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan rollere örnek verin.

3. Yaşamımız süresince yer aldığımız grup ve kurumlarda ayrı ayrı roller üstlendiğimiz gibi aynı anda birden fazla rol de üstlenebiliriz. Okulumuzda öğrenci, oynadığımız basketbol takımında kaptan, servis aracında yolcu, markette müşteri vb. roller içinde olabiliriz. İçinde olduğumuz rollerle birlikte bizden beklenen davranışlar da değişmektedir.

Buna göre okuldaki rolünüzün gerekliliklerinden üç tanesini yazın.

4. Kültür nedir?

5. Bir milletin kültürel değerlerinin başında gelir. Topluları aynı duygu ve düşünce etrafında toplar. Milletlerin geçmişlerinden aldıkları en önemli miras olan bu kültür ögesi aynı zamanda insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en temel araçtır.

Metinde kültürü oluşturan unsurların hangisinden bahsedilmiştir?

Açık Uçlu Sorular

1.

Yemeklere zamanında gelmek

Ortak kullanım alanlarını temiz tutmak

Anne ve babamıza saygılı davranmak

Görselde verilen sorumlulukların yerine getirildiği yeri yazın.

2. Kuzey Kıbrıs'ta pek çok el sanatı var. Yüzyıllar boyu süren kültürel mirasın tecrübe etmemizi sağlayan geleneksel el sanatları, bugün bile adaya gelen konukların almadan ayrılmadığı ürünler. Adanın en karakteristik el sanatı -----, tarihi 15. yüzyıla kadar uzanan en eski el sanatıdır. Her Akdeniz ülkesinde olduğu gibi Kuzey Kıbrıs'ın da tarihini şekillendiren, Kıbrıs tarihi ile birlikte gelişen zeytin ağaçları hem doğal alanlarda hem de tarım alanlarında karşınıza çıkar. Çevreci turizm fikri, uzun yıllardır insan müdahalesi olmayan ve el değmemiş yerlere seyahat etmeyi teşvik etmek amacıyla ortaya atılmakta. Çevreyi koruyan ve yerel halkın refah seviyesini yükselten doğal alanlara seyahat olarak tanımlanan eko turizm, daha fazla ziyaretçi çekmek amacıyla uygulanan ticari tesisler yerine ülkenin gelenek ve doğasına odaklanmaktadır.

Metinde boş bırakılan yere ne yazılmalıdır?

3.

Kıbrıs'ın temel çarşısı olan görselleri verilen alanın adını yazın.

--

Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil, resmî olmayan, doğrudan devlete ait olmayan anlamında kullanılır. **Sivil toplum kuruluşları** devlet kuruluşlarına bağlı olmadan halkın kendi içinde gönüllülük esasına dayalı olarak oluşturduğu topluluklardır.

Bu kuruluşlar; dernek, vakıf, oda, sendika gibi adlar altında belirli amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterirler. Bu kuruluşların amacı, dünyayı daha güzel bir hâle getirmektir.

2. Aşağıdaki boş bırakılan kutuları doldurun.

Sivil toplum kuruluşları, çalışmalarının karşılığında maddi beklentileri söz konusu olmadığından gönüllü olarak çalışırlar. Giderler, kuruluşlara yapılan bağışlarla karşılanır. Sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları, kampanyalar ve basın toplantısı yoluyla duyurulur.

Bu kuruluşlar;

- İş birliğini sağlar.
- Dayanışma ve yardımlaşmanın önemini gösterir.
- Karşılık beklemeden toplumsal fayda sağlar.
- Toplumsal bağların güçlenmesine yardım eder.
- İnsanlar arasında sevgi duygusunu geliştirir.
- Bireylerin ait olma duygusunu geliştirir.
- Toplumda demokrasinin yerleşmesini sağlar.
- Dostluk, arkadaşlık gibi kavramların yayılmasını sağlar.
- Sorun çözümünde resmî kurumlara yardımcı olur.
- Doğal afetler sonucunda ortaya çıkan sorunların kısa sürede çözümüne katkı sağlar.

Alıştırmalar-1

A Aşağıdaki ifadelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu işaretleyin.

Doğru **Yanlış**

• Kızılay depremden sonra insanlara yardım eder.	☐	☐
• Yeşilay; sigara, alkol ve uyuşturucuyla mücadele eden bir kuruluştur.	☐	☐
• Karşılık beklemeden maddi yardım yapanlara gönüllü denir.	☐	☐
• Kültür varlıklarını korumak amacıyla kurulmuş bir kuruluş yoktur.	☐	☐
• LÖSEV, kalp ve damar hastalıklarına ilişkin çalışmalar yürütmektedir.	☐	☐
• Sivil toplum kuruluşları devlet tarafından kurulmamıştır.	☐	☐
• TEMA Vakfı, bir çevre kuruluşudur.	☐	☐
• Sivil toplum kuruluşları dayanışma içinde çalışır.	☐	☐
• Millî Eğitim Vakfı, bir devlet kuruluşudur.	☐	☐
• Sivil toplum kuruluşları kamuoyu oluşturur.	☐	☐

B Aşağıdaki cümleler, verilen ifadelerle tamamlanacaktır. İfadelerin önüne getirileceği cümlenin numarasını yazın.

1 Ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan topluluğa ---- denir.	☐	dernek
2 Yeşilay ---- alanında çalışan bir kuruluştur.	☐	ÇEKÜL
3 Sivil toplum kuruluşları ---- çalışmalarını yürütür.	☐	çevre
4 ---- Vakfı, çevre ve kültür değerlerini korumayı amaçlar.	☐	AKUT
5 Ateşböcekleri ---- projesidir.	☐	gönüllü
6 Bir kuruluşta maddi karşılık beklemeden çalışanlara ---- denir.	☐	sağlık
7 ---- doğal afetlerde arama ve kurtarma çalışmaları yapar.	☐	toplum
8 Sivil toplum kuruluşları ---- yararına çalışır.	☐	TEGV
9 Deniz Temiz Derneği ---- konusunda çalışan bir kuruluştur.	☐	projelerle

Alıştırmalar-2

**Korona kahramanlarına destek,
çocuklarına gelecek**

Tüm dünyanın ve ülkemizin mücadele ettiği korona virüs salgınına durdurmak ve toplum sağlığını korumak için birçok kurum ve kuruluş etkin bir şekilde mücadele veriyor. Hepimizi zorlayan bu günleri, birbirimize destek olarak atlatmaya gayret ediyor, kayıplarımızın acısını bir nebze hafifletebilmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu doğrultuda, bizim için sevdiklerini arkada bırakarak bu mücadelenin ön saflarında yer alan ve maalesef virüs sebebiyle hayatlarını kaybeden tüm sağlık çalışanı kahramanlarımızın çocuklarının eğitimlerinin yarım kalmaması için harekete geçtik ve korona kahramanlarına destek, çocuklarına gelecek sloganıyla 'TEV Korona Kahramanlarına Vefa Fonu'nu hayata geçirdik. Fon ile bu öğrencilere eğitim hayatları boyunca burs desteğinde bulunacağız.

(<http://www.tev.org.tr/vefafonu/TEV-Korona-Kahramanlarina-Vefa-Fonu.html>)

Verilen görselde hangi değerlerin ön plana çıktığını yazın.

Alıştırmalar-3

KÜLTÜREL BİR MİRAS: EBRU SANATI

Su; ustasının elinde önce durulur sonra dağılır, dalgalanır rengine kavuşur. Üzerine düşen her damlada başka bir gizi saklar içine. Fırçanın her dokunuşunda, her taranışında ince ince titrer. Gözü kâğıdını bekler. Kavuştukları an rengin, ahengin ve sükûnetin bulunduğu andır. Gönülden geçen, önce suya düşer sonra kâğıda geçer.

Ebru, asırlar önce renkler kâğıdın ardına düşmüş, birlikte İpek Yolu'ndan geçip Anadolu'ya ebrî ismiyle gelmiş. Tezhibe, minyatüre hatta kitap kapaklarına renk olmuş, zamanla yeni formlar ve tekniklerle kendi özgünlüğünü bulmuş. İşte doğanın ebruya renk olsun diye sunduğu toprak, destiseng ve mermerle ezilip eleniyor, suda süzülüp demleniyor. Su üzerinde dağılmaması için hayvanların öd kesesindeki suyla birleştiriliyor boyalar. Ustasının elinden bir laleye, güle, karanfile dönüşmek için bekliyor. Anadolu'nun dağlarından toplanan geven otunun sütüyle kitre elde ediliyor. Kitre suya kıvam vermek boyayı taşıyabilecek hâle getirmek için kullanılıyor. Gül dalından ve at kılından yaptığı fırçasını alıyor eline ebrucu ve geçiyor tekne başına. Belki bir gelgit başlayacak ebruya birazdan. Belki bülbül yuvası belki şal ebrusu, belki taraklı belki hatip belki çiçek ebrusu. Elindeki tarağı, boyalarını inceltmek için kullandığı neftiyle, bir görsel zarafeti, çıplak gözün göremeyeceği, içsel bir hazzın resmini nakşediyor kâğıda. O hazza bir kez ulaştığında bir daha ayrılamıyor teknesinin başından ebrucu. Yıllarını, sudaki renklerin sihirli dansını izleyerek geçiriyor.

Yaşamın, aidiyetliğin ve geleneksel kültürün bütünleyici bir parçasıdır ebru. Tek bir damlanın nelere dönüşebileceğinin, toplumun her kesiminden taliplilerinin nasıl teknenin başında bir araya gelebileceğinin, bir desenin nasıl kuşaktan kuşağa nesilden nesile aktarılabilceğinin göstergesidir. Ustanın çırağa sabırla fısıldadığı bir hikâyedir. İnsan ruhunu rahatlatan pozitif düşünceye yönelten bir terapidir. Göze terbiye, ruha sakinliktir ebru. Bu nedenle ebru; psikiyatri klinikleri, huzurevleri, islahevleri için de şifa niteliğindedir. Asırlardır usta-çırak ilişkisi içinde uygulamalı eğitim yoluyla aktarılan ebru, bugün kurslar ve atölye çalışmalarıyla desteklenmekte, ebru sanatının korunması, anlatılması ve gelecek nesillere aktarılması için yerel, ulusal ve uluslararası platformda çalışmalar yürütülmektedir. Ebru sanatı, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2014 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne 12. unsur olarak oy birliğiyle kaydettirilmiştir. Genci, yaşlıyı, öğrenciyi, emekliyi hangi din, ırk ve millete mensup olursa olsun, gönülden geçeni renklerle kâğıda dökmek isteyenleri davet ediyor tekne başına ebru. İnsanlığın ortak kültürel mirasını saklıyor lalelerde, güllerde, desenlerde. Ebruyla, kültür suyun üzerine bir damla gibi düşüyor. Şimdi, o mirası geleceğe taşımanın zamanı.

(“ktb.gov.tr” adlı genel ağ adresinden alınmıştır.)

Metne göre ebru sanatının toplumsal birliğe katkısını yazın.

Alıştırmalar-5

e - Devlet Kapısı Üzerinden Aile Destek Programı Başvuru Süreci

“www.turkiye.gov.tr”
adresinden giriş yapılır.

1

“Yeni Başvuru”
butonuna tıklanarak giriş yapılır.

3

Kimlik, adres ve iletişim bilgileri
onaylandıktan sonra
“Devam Et” butonuna tıklanır.

5

“Ön İzleme Ekranı” kontrol edilebilmesi
amacıyla görüntülenir.

7

Başvuruya ilişkin süreç
“e-Devlet Kapısı” üzerinden
takip edilebilir.

9

Ayrıca “Sosyal Yardımlaşma ve
Dayanışma Vakıflarına” başvuru
yapılabilir.

11

2

‘Sosyal Yardım Başvuru Hizmeti’ne
erişim sağlanır.

4

‘Aydınlatma Metni ve Açık Rıza Formu’
onaylanarak ‘Başvur’ seçeneğine tıklanır.

6

Aile Destek Programı’na başvurmak istiyor
musunuz sorusuna ‘Evet’ denilerek
‘Devam et’ butonuna tıklanır.

8

Aydınlatma Metni ve Açık Rıza Formu
‘onaylanarak’ başvuru tamamlanır.

10

Daha önce yapılmış bir başvuru var ise
‘Güncelle’ butonuna tıklanarak
işleme devam edilebilir.

Aile Destek Programı’ndan Kimler Faydalanabilir?

18 yaşından büyük
Türkiye Cumhuriyeti
vatandaşları

3294 sayılı Kanun kapsamında
olanlardan hane içindeki kişi başına
düşen geliri, net asgari ücretin
1/3’ünden az olanlar.

Başvuru tarihi itibarıyla memur, kamu işçisi,
noter veya muhtar olarak çalışan ya da
yurtdışında çalışan, yurtdışı borçlanan yahut
özel sandıklar kapsamında olmayanlar

aile.gov.tr

Görseli verilen uygulamanın amacını yazın.

Alıştırmalar-6

Verilen açıklamalara ait olan sözcükler bulmacada soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağı ve aşağıdan yukarı şeklinde gizlenmiştir. Bu sözcükleri açıklamaların yanına yazın ve bulmacada işaretleyin.

K	T	S	F	I	J	V	I	R	A
T	I	G	B	Ğ	A	E	J	D	S
S	Ğ	Z	O	K	S	T	A	İ	Ö
M	İ	Ö	I	Ç	Ü	Y	B	S	F
D	A	F	A	L	A	V	H	T	Ö
V	D	Ö	E	N	A	Ö	Ç	E	L
J	F	O	I	C	Y	Y	T	M	Ü
A	K	Ş	İ	K	I	I	M	A	K
C	M	R	L	Ş	Ü	N	B	I	E
A	K	F	Ö	P	I	S	U	K	Ç

1. .... : Çocukların sağlığı, eğitimi ve korunması ile ilgili çalışmalar yürüten kuruluş.
2. .... : Bir topluluğu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve ortak amaçlarda birbirlerine karşılıklı olarak bağlanması.
3. .... : Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması için çalışan kurum.
4. .... : Günümüz sivil toplum kuruluşlarının temelini oluşturan Türk devletlerindeki kuruluş.
5. .... : Başarılı fakat maddi olanakları sınırlı olan öğrencilere burs desteği veren kuruluşun kısaltması.
6. .... : Afet, savaş gibi olağanüstü durumlarda yiyecek, içecek ve sağlık yardımı yapan kuruluş.
7. .... : Toplu hâlde yaşamının ortaya çıkardığı toplumsal dayanışma ve yardımlaşma ihtiyacı sonucunda ortaya çıkan kurumların kısaltması.
8. .... : Ülkemizdeki bitki ve hayvan türlerini ve bunların yaşam alanlarını korumaya çalışan kuruluş.
9. .... : Ülkemizin doğal ve kültürel mirasını korumak amacıyla 1990 yılında vakıf statüsünde kurulmuş, bir sivil toplum kuruluşu.

Açık Uçlu Sorular

1. Kırsal kesimde, ortak ya da kişisel işlerin el birliğiyle ve sırayla yapılmasına dayanan geleneksel yardımlaşmadır.

Verilen tanımın ne olduğunu yazın.

2. İnsanların aynı amaç etrafında hareket etmesi böylece zorlukların üstesinden gelmesi ve mutlulukların paylaşılması birlik ve beraberlikle açıklanır.

Buna göre birlik ve beraberlikle ilgili üç tane atasözü yazın.

3. Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının hızlı bir şekilde tamamlanması amacıyla gereken faaliyetlerin planlanması, yönlendirilmesi amacıyla kurulmuş olan kurumdur.

Metinde bahsedilen kurum hangisidir?

4. Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın sağlayacağı bireysel ve toplumsal katkıları yazın.

5. Ülkemizde farklı alanlarda hizmet veren birçok sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır.

Buna göre sivil toplum kuruluşlarının temelinin Türk devletlerindeki hangi kuruluşa dayandığını yazın.

Açık Uçlu Sorular

1. Devlet bireylerin farklı alanlardaki ihtiyaçlarına yönelik çeşitli kurumlar oluşturmuştur. Eğitim, sağlık, güvenlik, ulaşım gibi alanlarda hizmet veren bu kurumların giderleri devlet hazinesinden karşılanmış ve çalışanları devlet tarafından belirlenmiştir. Bireyler karşılanmayan ya da eksik kalan ihtiyaçlarına yönelik işbirliği ve dayanışma ruhuyla örgütlenerek sivil toplum kuruluşlarını oluşturmuşlardır. Bu kuruluşların giderlerini gönüllü bağışçılar karşılamış ve faaliyetleri gönüllü çalışanlar tarafından yürütülmüştür. Sivil toplum örgütleri bireylerde sosyal sorumluluk bilinci oluşturarak toplumu oluşturan her bireyin mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmesi için çalışmalar yapmıştır.

Metinde bahsedilen kuruluşların ortaya çıkış amacını yazın.

2. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine örnek verin.

3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti konutlar yaparak yaşama alanları oluşturmaktadır. Bakıma ihtiyacı olan yaşlılar için huzurevleri, ailelerinden yoksun büyümek zorunda kalan çocuklar için Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı da sokakta yaşamak zorunda kalan vatandaşlarımıza sahip çıkmaktadır.

Buna göre devlet halkın hangi ihtiyacına yönelik bir hizmette bulunmuştur?

Süreç Odaklı Değerlendirme

1. Rol nedir? Üstlenmiş olduğunuz rollerden üç tanesini yazın.

2. Grup nedir? Üyesi olduğunuz ilk grubu yazın.

3. Sosyal rollerimizin bir kısmına doğuştan sahip olurken bir kısmını sonradan kazanırız.

Buna göre sonradan kazandığımız rollere üç tane örnek yazın.

4. Kültürü oluşturan öğeleri yazın.

5. Yiyecek içeceklerimiz, gelenek göreneklerimiz, giysilerimiz geçmişten günümüze gelmiştir. Bunlardan bazıları değişmiş, bazıları aynı kalmıştır.

Buna göre kültürün zaman içinde değişime uğramasındaki en önemli faktör nedir?

6. Yaşadığınız bölgenin kültürel özelliklerini yazın.

7. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri insanların hangi ihtiyaçlarını karşılamak üzere ortaya çıkmıştır?

8. Sivil toplum kuruluşu ne demektir?

9. Sivil toplum kuruluşlarının hangi amaçlarla çalıştığını yazın.

10. Sivil toplum kuruluşlarının hangi alanlarda çalıştığını yazın.

11. Sivil toplum kuruluşlarına nasıl üye olunur?

12. Bir sivil toplum kuruluşunda nasıl gönüllü olarak çalışılır?
